

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ Batı'nın Yeni Bir Kimlik Anlayışına İhtiyacı Var
- ✓ Avrupa Fransa'dan Çıkacak "Hayır" Oyuna Hazır Değil.
- ✓ AB Araştırmaya 70 Milyar Euro Harcayacak
- ✓ Euro Alanı Büyüme Beklentileri Düşürüldü
- ✓ Euro Bölgesinde Sıkıntı Derinleşiyor
- ✓ Euro Bölgesi ve Japonya'da Ekonomik İyileşme İle İlgili Şüpheler Artıyor
- ✓ ABD'de İşsizlik Yüzde 5.2'ye Düştü
- ✓ Düz Oranlı Vergilere İlgisi Artıyor
- ✓ Almanya Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Atağında
- ✓ Fransa İleri Teknoloji Firmalarına Yönelik Vergi Teşviği Uygulayacak
- ✓ Yunanistan'dan Vergi Artışı
- ✓ Rus Ekonomisindeki Dengesizlik Yatırımlardaki Yavaşlamaya Bağlanıyor
- ✓ AB Çin Tekstil İhracatına Sınırlama Getirmeyi Değerlendiriyor
- ✓ AB'nin Tekstil Planı Endişe Yaratıyor
- ✓ AB Komisyonu Kredi Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Düzenlemeyi Geri Çekiyor
- ✓ Uluslararası Enerji Ajansından Acil Plan Uyarısı
- ✓ Dünya Borsaları Baskı Altında
- ✓ Chevron Texaco Unocal'ı Satın Alıyor

Batı'nın Yeni Bir Kimlik Anlayışına İhtiyacı Var

Mark Mazower*

Çoğu batılı politika yapımcılar hala kendi değerlerinin evrensel çapta arzulanan, sadece kendi geçmişlerinin değil bütün diğerlerinin geleceğinin de anahtarı olarak görmeye devam ediyor. Oysa, ABD'deki bazı doğu Asya uzmanlarına göre, Batının yükselişi değerlerin değil ihtimallerin ve şansın yardımıyla gerçekleşen pek de uzak sayılmayacak bir geçmişe dayanıyor. Bugün, batının sonu yakın olabilir. Sermaye piyasalarında olduğu gibi devletler için de “yükselen” düşebilir!”

Bir zamanlar bir Batı vardı; tarihin moderniteye doğru yarışının galibi ve diğerleri vardı; ona yetişmeye çalışan. Her toplumun, daha hızlı ya da yavaş, dar görüşlü gelenekten endüstriyel modernitenin parlak vaatlerine ve sınırsız ekonomik büyümeye doğru aynı yolculuğu yaptığı düşünülürdü. Öyle olmadıysa yanlış giden bir şeyler vardı; bu (Hıristiyanlık dışındaki) dinlere ve inançlara veya aile ve kabile gibi modernite öncesi sadakat kaynaklarına aşırı bağlılık olabilir. Kadınlar ise ayaklarının bağlandığı ya da başlarının örtüldüğü bir turnusol testinde idi, toplulukları için batı kaynaklı kurtarıcılarca gerçekleştirilecek köklü değişiklikler olmaksızın hemen hiç umutları yoktu. Laiklik, kentleşme ve piyasa kuvvetleri onları ileriye iteleyecekti.

Soğuk savaş sırasında, bu kendi kendini kutlayıcı model akademisyenleri meşgul etti. Tarihçilere göre, Batı yükselişini sadece 19. yüzyıl gibi kaba şiddete ya da yakın bir şeye ya da bundan önceki sanayi devrimine değil, diğer daha saygın kurum ve değerlere borçludur. Bazısına göre, Batı'nın yükselişi için 17. yüzyıl “Bilimsel Devrimi” –iddiaya göre insanlığın dini otoritelerin sansürcü gücüne karşı bilgilenme hakkını ilan ettiği zaman-, diğerlerine göre kapitalist bankacılığın yükselişi, belki de yüzyıllar önce kilise-devlet güç dengesinin ortaya çıkması sayesinde.

Bütün bunlar zamanın gerçekliklerini yansıtıyordu. Avrupa'nın, kan akıtıcı savaşta dağılan dünya hakimiyeti rüyası, ortak transatlantik değerlerin derinliğini ifade etmeye yarayan batı erdemlerini öven ve onları doğudaki soğuk savaş barbarlarına karşı tanımlayan ABD'ye geçmiştir.

Dolayısıyla, Amerikan gücünün askeri ve ekonomik sınırına yaklaşırken ve Hindistan'la Çin'in yükselişi ile karşı karşıya kalırken, yer değiştiren küresel dengenin geçmişle ilgili anlayışımızı bir kez daha değiştirmesi şimdi bizi şaşırtmamalı. ABD'deki bazı doğu Asya uzmanlarına göre, Batının yükselişi oldukça yakın zamanda ve şansın yardımıyla oldu: 1800'de Çin'in GSMH'sı muhtemelen hala Avrupa'nınkinden yüksekti. Onlara göre uzun vadede dünya kalkınmasını anlamamanın anahtarı Atlantik değil Pasifik. Bulguları **batılı politika oluşturuculara kendi değerlerini yerküreye yaymaya girişmeden önce duraksamak için bir neden sunuyor**. Çünkü eğer Batının yükselişi iki yüzyıldan eski değilse, başarısı amigolarının sandıklarının aksine Batının değerlerinden çok ihtimallere borçlu olabilir. Sermaye piyasalarında olduğu gibi devletler için de “yükselen düşebilir!”.

* Yazarın 31 Mart tarihli Financial Times'daki “The West Needs A New Sense of Self” başlıklı makalesinden aynen tercüme edilmiştir. Mazower Columbia Üniversitesi'nde Tarih Profesörü ve “Salonica, City of Ghosts: Christians, Muslims and Jews of 1430-1950 (Harper-Collins/Knopf)” (Selanik, Hayaletler Şehri: Hıristiyanlar, Müslümanlar ve Yahudiler 1430-1950)'nin de yazarıdır.

Aydınlanmadan sonra batının yükselişi düşüşteki Asya ile karşılaştırıldı. Kökleri diyelim Mısır ve Mezopotamya yerine Yunan veya Roma'ya kadar götürüldü. Hindistan, en azından İngilizler buraya girene kadar ihmal edildi. Çinliler, Marco Polo sayesinde, makarna, dondurma ve zaman zaman kağıt nedeniyle hatırlandı. Fakat biliyoruz ki, kişi başına gelir ya da ticaret ağlarının yoğunluğu bağlamında 18'inci yüzyılın sonlarından önce Avrupa'nın en gelişmiş kısımları ile ileri Asya ekonomileri arasında seçilecek çok şey yoktu. **Osmanlıların, Moğolların, Rusların ve Çinlilerin neden Avrupalıların arama ve kolonileştirme çılgınlığına katılmamalarının nedeni zayıflık ya da meraksızlık değildi. Buna ihtiyaçları yoktu.** Onlar çoğunlukla toprak yoluyla genişlediler ve pahalı deniz maceralarını müsrif fakat teknolojik yönden mucit Avrupalılara bıraktılar.

Aksi ifadeyle, Avrupa'nın kuzey batısındaki kaynaktan yoksun, kalabalık bir adayı işçi yoğun kömüre dayalı bir ekonomiye geçmeye zorlayan parlak başarı değil, kaçınılmaz fakirleşme sürecidir. Britanya'nın yeni teknolojilere yönelmesi yöneticilerinin merhametsiz öncelikleri tarafından desteklendi. Daha yaşlı imparatorluklar sosyal istikrara öncelik tanırken peş peşe Britanya hükümetleri askeri teknolojileri, devlet-lisanslı ticaret şirketleri ve piyasanın yönlendirdiği kredi sistemlerinin geliştirilmesine ağırlık verdi. Sonuçlar sıklıkla iç karışıklık olsa da bu büyük ülkelerdekine göre küçük ülkelerde daha az önemli idi. Britanya'nın Avrupalı rakiplerinin ise onu takip etmekte geri kalmadılar.

Küçük düşman devletlerin çatışmalarla yıkılmış bir bölgesi olan Avrupa, çocuğu-rakibi ABD tarafından geçilmeden önce, büyük Avrasyalı toprak imparatorluklarına karşı, kapitalizm ve sömürgeciliği tüm dünya çapında yayarak ancak 19'uncu yüzyılda kararlı bir sıçrama gerçekleştirdi. **Batının yükselişinden zar zor 200 yıl sonra bugün, sonu yakın olabilir. Ancak, çoğu batılı politika yapımcılar hala kendi değerlerinin evrensel çapta arzulan, sadece kendi geçmişlerinin değil bütün diğerlerinin geleceğinin de anahtarı olarak görmeye devam ediyor. Riskli bir iddia.** İki yüzyıl sonra yeniden doğan Pekin'den iki Çinli tarihçi bu batılı değerlerin ABD'nin 23'üncü yüzyıldaki düşüşünden sorumlu tutsa, onların yanıldıklarını mı söyleyeceğiz?

Menfaatlerinin artırılmasının kültürlerinin ve değerlerinin ihracına bağlı olduğuna inanan devletler başarısızlığa mahkumdur. Dini siyasetin illa ki ortaçağcılığın bir işareti olmadığını ve özelleştirilmiş demokrasinin dünyanın hastalıkları için bir topyekün şifa olmadığını anlamakta fayda var. Elbette, Çin'in yükselişi ABD veya Avrupa'nın düşüşüne işaret değildir, ancak batının kendisini küresel konularda medeniyetin tek hakimi olarak algılamasını tehdit ediyor. Bu bağlamda, düşüncelerin inanç ve dil sınırlarının ötesine temkinle tercüme edilebildiği ve karşılıklı birbirini anlamayı mümkün kılan uluslararası forumların yokluğunda yaşam daha kolay olmayacağı için, BM'nin yeniden canlandırılması her zamankinden daha önemli hale gelmiştir. 1800'den önce çoklu güç merkezleri ve değer sistemleri olan bir Dünya vardı: yine bu biçimi almaya başladığı gerçeğine kendimizi alıştıralım.

(Financial Times 31 Mart)

Avrupa Fransa'dan Anayasaya Çıkacak "Hayır" Oyuna Hazır Değil.

29 Mayıs tarihinde Fransa'da Avrupa Birliği Anayasası halkoyuna sunulacak. Avrupa Birliğinin geleceğini belirleyecek olan Anayasa taslağının Fransız halkı tarafından reddedilmesi, Birliği büyük sıkıntıya sokacaktır. Konuya ilişkin 4 Nisan tarihli Financial Times gazetesindeki yorum yazısında Wolfgang Munchau, Fransa'dan gelecek "hayır" oyunun sonuçlarının tahmin edilemeyecek kadar ağır olacağını ifade ediyor. Yazara göre Anayasanın red edilmesinin en hızlı sonuçlarından biri Türkiye ve

Hırvatistan ile üyelik müzakerelerinin süresiz olarak ertelenmesi olacaktır. Aşağıda sözkonusu makalenin geniş bir özeti yer almaktadır.

Fransa'da 29 Mayıs'ta yapılacak referanduma ilişkin kamuoyu yoklamaları "hayır" oyu çıkması olasılığının yüksek olduğunu gösteriyor. Bu nedenle böyle bir sonucun beraberinde getireceklerini tartışmakta fayda var. Her ne kadar akıllara Avrupalı liderlerin bu tür bir sonuca karşı bir B planı olduğu fikri gelse de son günlerde Birlik yetkililerinin yapmakta olduğu açıklamalar böyle bir planın sözkonusu olmadığını gösteriyor.

Avrupa Birliği yasalarına göre anayasanın yürürlüğe girebilmesi için 25 ülkenin onayına ihtiyaç var. Tek bir ülkenin bile anayasayı onaylamaması durumunda Birliğin şu anki yasal dayanağı olan Nice Anlaşması yürürlükte kalmaya devam edecek.

Londra'daki Avrupa Reform Merkezinden Charles Grant, İngiltere'nin Birlik Anayasasına hayır demesi ile Fransa'nın hayır'ının aynı anlama gelmeyeceğini kaydediyor. Grant'a göre İngiliz "hayır"ı Birlik içinde Fransa ve Almanya'nın ağırlığını artırırken İngiltere'nin siyasi olarak izole olmasına yol açacak. Birlik İngilteresiz de yoluna devam edebilir ama Fransasız bir Birlik düşünülemez.

Fransa'da hayır kampanyalarının gerekçesi, İngiltere'deki Avrupa şüphecilerinin (eurosceptics) gerekçelerinin tam tersi. Koyu bir Avrupa taraftarı olan Fransızlar, birliğin fazlasıyla "Anglo-Saxon" olmaya başladığına ve anglo-saxon kapitalizminin temel Avrupa değerlerine zarar verdiğine inanıyorlar. Hizmetlerin Birlik içinde serbest dolaşımını hedefleyen ve geçtiğimiz hafta büyük oranda değişikliğe uğrayan hizmetler direktifi de Fransa'nın bu argümanının bir sembolü olarak görülüyor.

Anayasa karşıtları, Birliği Almanya ve Fransa merkezde yer alacak şekilde daha içe dönük ve bütünleşmiş bir yapıya dönüştürmeyi umut ediyorlar. Bu durumda Avrupa Birliği varlığını sürdürmeye devam edecek. Ancak Nice Anlaşmasının oylama kuralları küçük ülkelerin aleyhine işlediğinden Birlik etkin işlemeyecek, Fransa, Almanya, İspanya ve Belçika dış politika ve ekonomi politikasını belirleyen bir grup oluşturacaktır. Fransızların hayalindeki Avrupa'da üyelik sadece davete bağlı olacak. Bu durumda Birlik 12 üyeli euro alanındaki ülkelerin bile tümüne açık olmayacaktır.

Şayet Fransızların "hayır" oyu genelde Avrupa Birliğine, özel olarak da Devlet Başkanı Jacques Chirac'a güvensizliği yansıtacaksa bunun sonuçları daha da kötü olacaktır. Bu durumda Fransa içinde bir siyasi kriz başgösterecektir.

Fransa'da yaşanacak siyasi kriz, en kısa zamanda tüm Birliği temelinden sarsacaktır. **Sonuçlar öncelikle genişleme sürecinde kendini gösterecek, Türkiye ve Hırvatistan ile üyelik müzakereleri ertelenecektir. Bu durumda Türkiye'nin Birliğin kapısında bir kırk yıl daha beklemesi gerekecektir.**

Bu sonuçların hiçbiri cazip olmamakla birlikte fazla alternatif olduğu söylenemez. Fransa veya İngiltere'den gelecek bir "hayır"ın ardından Birliğin anayasayı tekrar tartışabilmesi mümkün olmayacaktır. Çünkü İngiltere ve Fransa'nın anayasada istediği değişiklikler birbirinin tam tersi olup her şartta bu ülkeden biri sonuçtan memnun olmayacaktır.

Anayasaya karşı çıkanlara belirli alanların dışında kalma seçeneğinin tanınması da (opt-out) bir çözüm değil. Anayasa anlaşması belirli politika alanları belirlemekten çok Avrupa vatandaşlarının temel haklarını ve birlik kurumlarının işleyişini düzenliyor. Bu nedenle birlik üyeliği dışında hiçbir konuda dışarıda kalma seçeneği sözkonusu değil.

Bu konuda ileri sürülen bir öneri anayasanın içeriğini değiştirmeksizin basit bir anlaşma revizyonuna dönüştürülmesi. Yani tek değişiklik adının anayasa değil anlaşma olması. Bu önerinin temelinde bazı ülkelerde onay sürecinin referanduma gerek olmaksızın parlamento onayıyla hızlandırılması fikri yatıyor. Ancak elbette bu tür bir yaklaşım demokratik ve dürüst olmayacaktır.

Bu durumda geriye iki seçenek kalıyor: Avrupa Birliği'nin sadece Tek Pazar kabuğunu ifade ettiği bir çekirdek Avrupa veya çekirdeksiz bir kabuk, yani Tek Pazardan başka hiç bir şey olmayan bir Avrupa...

Financial Times, 4 Nisan

Avrupa Birliği Araştırmaya 70 Milyar Euro Harcamayı Planlıyor

Ulusal gelir içinde araştırma ve geliştirmeye ayrılan pay açısından Japonya ve ABD'nin gerisinde kalan Avrupa Birliği, açığı kapatmak amacıyla araştırma bütçesini iki katına çıkarmaya yönelik planlar yapıyor.

Araştırma ve geliştirmeye yönelik yedi yıllık plan, Birliğin "bilgiye dayalı" bir ekonomiye dönüşmesi projesinin en önemli adımını oluşturacak. Birliği 2010 yılına kadar dünyanın en rekabetçi ekonomisi haline getirmeyi amaçlayan ve ilk beş yılda beklenen ilerlemelerin sağlanmadığı Lizbon Stratejisinin de temelinde araştırma ve geliştirmenin güçlendirilmesi yer alıyor.

Yeni plan çerçevesinde komisyon en önemli 10 araştırma alanına ilişkin bir rapor sunacak. Bu alanlar arasında sağlık, nanoteknoloji bilimi, enerji, bilgi teknolojisi ve uzay konuları yer alıyor. Ayrıca bilim adamlarından oluşan özerk yapıda bir Avrupa Araştırma Konseyi tesis edilmesi planlanıyor.

AB'nin araştırma ve geliştirmeye yapmakta olduğu harcamalar AB GSYİH'nin yüzde 1.93'ünü oluştururken Birliğin ekonomik rakipleri ABD ve Japonya'da bu oranlar sırasıyla yüzde 2.76 ve yüzde 3.12.

Komisyonun planı araştırmaya yönelik maddi yardım almayı kolaylaştırmayı, araştırmacılar için kariyer olanaklarını genişletmeyi, AB dışındaki araştırmacılarla işbirliğini güçlendirmeyi ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin rolünü artırmayı öngörüyor.

Ancak plan, bu çabalar sonucunda AB kaynaklarının araştırma konusunda önde olan İngiltere, Nordik ülkeleri ve Hollanda gibi ülkelerdeki seçkin kurumlara akacağından endişelenen bazı AB ülkelerinin tepkisini çekti.

Avrupa Komisyonu, araştırma ve geliştirmeye yapılacak harcamaların iki katına çıkarılmasının 2030 yılına kadar ekonomik büyümede yüzde 0.96 artış ve yaklaşık 1 milyon yeni iş imkanı sağlayacağını tahmin ediyor.

Financial Times, 4 Nisan

Euro Alanı Büyüme Beklentileri Düşürüldü

Avrupa Komisyonu, yüksek petrol fiyatları ve güçlü euro'yu gerekçe göstererek euro alanına ilişkin büyüme beklentilerini aşağıya çekerken euro ekonomisindeki yavaşlamanın küresel etkilerine yönelik endişeler de arttı.

Komisyon, daha önce yüzde 2 olan 2005 yılı euro alanı büyüme beklentisini yüzde 1.6'ya indirdi. Euro alanı ülkeleri içinde büyüme beklentisinin en fazla düşürüldüğü ülke Almanya oldu. Almanya'nın yüzde 1.5 olarak tahmin edilen büyüme beklentisi yüzde 0.6'ya çekildi. İtalya içinse yüzde 1.8'lik tahmin yüzde 1.2'ye geriledi. Euro alanına dahil olmayan İngiltere için büyüme beklentisi değişmeyerek yüzde 2.8'de kaldı. Öte yandan Fransa ekonomisinin 2006 yılında da euro alanı ortalamasının üzerinde büyüyeceği tahmin ediliyor. 2006 yılı için Komisyonun euro alanı büyüme beklentisi ise yüzde 2.1.

Avrupa Komisyonu'nun euro alanı, Avrupa Birliği ve dünya ekonomisine ilişkin tahmin ve verilerin yer aldığı raporunda yüksek petrol fiyatlarına ilişkin endişeler dile getiriliyor.

Komisyon, sanayileşmiş ülkelerin daha önceki petrol şoklarının ardından petrole bağımlılıklarını azalttığını kaydederken beklentilerin düşürülmesi, AB içindeki politika belirleyicileri için ağır bir darbe oldu.

Brüksel'in ardından IMF ve Avrupa Merkez Bankası da ekonomiye ilişkin tahminlerini gözden geçirirken bu kurumların tahminlerinin daha pozitif olduğu kaydediliyor. Avrupa Birliği ekonomi komiseri Joaquin Almunia, önümüzdeki iki yıl için AB büyüme rakamlarına ilişkin tahminlerini açıklarken 2005 yılında ekonomideki iyileşmenin kaynağının dış talepten iç talebe kayacağını ifade etti.

Komisyon, istihdam alanındaki beklentilerini de yükseltti. Komisyon, 2005-2006 döneminde Birlik genelinde 3 milyon yeni iş imkanı doğacağını tahmin ediyor. Buna göre euro alanı işsizlik oranı bu yıl yüzde 8.8 oranında kalırken önümüzdeki yıl yüzde 8.5'e gerileyecek.

Financial Times, 5 Nisan

Ekonomik Güvenin Azaldığı ve İşsizliğin Arttığı Euro Bölgesinde Sıkıntı Derinleşiyor

Kıtanın bütününde ekonomik güvenin azalması ve Almanya ile Fransa'da işsizliğin daha da artması Avrupa'nın ekonomik görünümündeki sıkıntıyı daha da yoğunlaştırdı.

Avrupa Komisyonu'na göre, 12 Euro Bölgesi ülkesinde ve İngiltere'de ekonomik güven 2003 yılı Aralık ayından beri en düşük seviyesine indi. Ekonomistler, 2004 yılının ikinci yarısında zayıf bir performans gösterdikten sonra 2005 yılı başlarında iyileşme kaydeden Euro Bölgesi ekonomik büyümesinin önümüzdeki aylarda yavaşlayacağından endişe duymaktalar.

Önde gelen araştırma kuruluşlarından Euroframe dün Euro Bölgesinin "sendeleyeni bir iyileşme" gösterdiğini söyledi. Euroframe 2004 yılında yüzde 1.8 olan Euro Bölgesi büyüme hızını bu yıl için yüzde 1.5 olarak tahmin etti. Ancak 2006 yılında büyüme hızı yüzde 2 olacak.

Yüksek petrol fiyatları ve güçlü euronun yansması olan son veriler Avrupa Merkez Bankası'nı (AMB), geçen yılki sıkıntılarını (soft patch) "geçici" olduğu yönündeki görüşünü revize etmeye zorlayacak. Ancak ABM Başkan yardımcısı Lucas Papademos bir İtalyan gazeteciye Euro Bölgesinde ekonomik canlanmanın 2005 yılı boyunca hız kazanacağını tahmin ettiğini söyledi.

Fransız ve Almanya hükümetleri yüksek işsizlikten dolayı artan politik baskılarla karşı karşıya kalmaktalar. Fransız sanayi bakanı Şubat ayında yüzde 10.1 olan işsizlik rakamının son beş yılın en yüksek rakamı olduğunu söyledi.

Stokholm Ekonomi Bankası'nda ekonomist olan ve Komisyon başkanı Jose Manuel Barroso'nun danışmanı Klas Eklund Fransa'nın, örneğin haftada 35 saat çalışma gibi yanlış yöne giden reformların maliyetiyle uğraştığını, Almanya'nın ise bu aşamadan geçmiş görüldüğünü ve kriz bilincinin yüksek olduğunu söyledi.

Ancak, Almanya'da Mart ayında mevsimsel olarak uyarlanmış işsiz sayısı 92 bin kişi artarak yaklaşık 5 milyon kişiye, işsizlik oranı da toplam işgücünün yüzde 12'sine yükseldi. Federal İşçi Kurumu mevsimsel olarak uyarlanmış işsiz sayısındaki artışın 20 bininin istatistiki değişimlerden, diğer 50 bininin ise soğuk havadan kaynaklandığını söyledi.

AB Komisyonunun anketi sanayi, hizmetler ve perakendecilik sektörlerinde güvenin azaldığını gösterdi. AB tüketicilerinin işsizlikten duydukları kaygı geçen yılın Haziran ayından bu yana her zamankine göre daha da arttı.

Euro Bölgesi ve bütün AB ülkeleri için ekonomik güven indeksleri Ekim ayında zirve yapmıştı. Son veriler ise İngiltere, Polonya, Almanya, Fransa ve İtalya'da keskin düşüşlerin olduğunu göstermektedir.

Financial Times. 1 Nisan

Euro Bölgesi ve Japonya'da İmalat Anketleri Ekonomik İyileşme İle İlgili Şüphelere Yol Açıyor

Dün yayımlanan anket sonuçlarına göre, Euro Bölgesi imalatının durgunluğa yaklaşması, Japon imalatçıların güveninin keskin bir şekilde azalması her iki bölgede de ekonomik canlanmanın gücü ile ilgili yeni endişelere yol açmaktadır.

Yüksek petrol fiyatlarının etkilerini ve ihracatla ilgili korkuları vurgulayan Japonya ve Avrupa ile ilgili son sıkıntılı haberlere ilaveten ABD'nin istihdam verileri de beklentilerden daha düşük çıktı.

Şubat ayında 51.9 olan Euro Bölgesi imalat sanayi satın alma yöneticileri indeksi (purchasing managers' index) Mart ayında 50.4'e geriledi. Son dört ayın en düşük seviyesi olan bu rakam büyümede önemli bir yavaşlama olduğunun göstergesidir. İndeksin 50'nin altına inmesi ekonomide daralmayı ifade etmektedir.

HSBC ekonomisti Robert Prior, Euro Bölgesinde bu yılın sonlarında ekonominin bütününde olmasa bile sanayide durgunluk olma riskinin yüksek olduğunu söyledi. İtalya'da satın alma yöneticileri indeksi 50'nin altına düştü. Euro Bölgesinde işsizlik oranı yüksek seviyesini korumaktadır. Dün açıklanan resmi rakamlara göre Ocak ayında yüzde 8.8 olan mevsimsel olarak uyarlanmış işsizlik oranı Şubat ayında yüzde 8.9'a yükseldi.

Bu haftanın başında yayımlanan ve Avrupa'da ekonomik güvenin düştüğünü gösteren Avrupa Komisyonu'nun anketi ile birlikte son veriler Avrupa Merkez Bankası'nın gelecek hafta faiz oranlarını 22.nci kez değiştirmeyerek yüzde 2'de bırakacağı beklentilerini artırmaktadır.

Bu arada Japonya Merkez Bankası'nın Tankan anketi de imalatçılar arasındaki güvenin beklentilerin altında olduğunu gösterdi. Euro Bölgesinde olduğu gibi Japon şirketleri de ihracat performansından endişe duymaktalar.

ABD'de Arz Yönetimi Kurumu İndeksi (the Institute for Supply Management's Index) hala güçlü büyümeyi işaret etmekle birlikte beklentilerin altına düştü. Diğer taraftan Mart ayında ABD ekonomisi sadece 110 bin kişiye istihdam yarattı. Ekonomistler zayıf verilerin FED'in 3 Mayıs'taki toplantısında faiz oranlarını yüzde 3'e yükseltmesine engel olmayacağını, ancak istihdamdaki yetersiz artışın devam etmesi halinde FED'in faizleri yavaş yükseltmesi gerekeceğini söylediler.

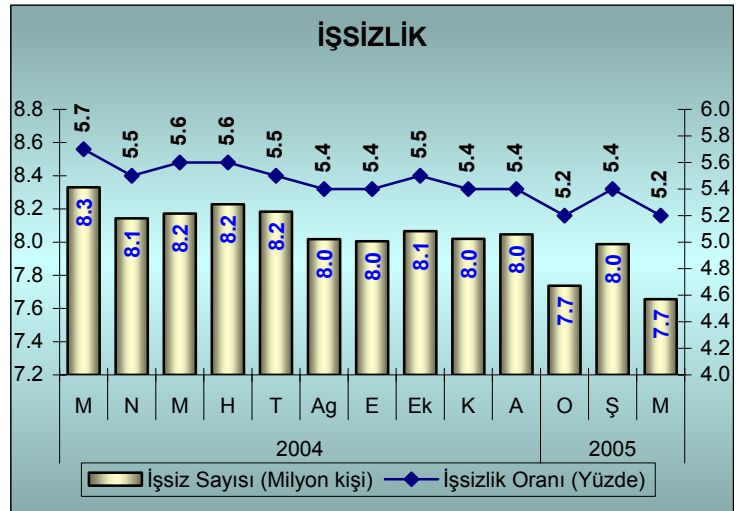
Financial Times, 2 Nisan

ABD'de İşsizlik Mart Ayında Yüzde 5.2'ye Düştü

ABD Çalışma Bakanlığı'nın açıklamalarına göre, Mart ayında tarım dışı istihdam 110 bin kişi arttı. İnşaat, madencilik ve sağlık bakımı gibi sektörlerde yaratılan istihdam sonucunda işsiz sayısı 7.7 milyon kişiye ve işsizlik oranı da yüzde 5.2'ye geriledi. 2004 yılının aynı ayında işsizlik oranı yüzde 5.7 idi.

Mart ayında yetişkin erkeklerde işsizlik oranı bir önceki aya göre yüzde 0.3 azalarak yüzde 4.6 olurken yetişkin kadınlarda yüzde 0.2 azalışla yüzde 4.5 oldu. Gençlerdeki işsizlik oranı ise bir önceki aya göre yüzde 0.6 azalmakla birlikte yüzde 16.9 ile yüksek seviyesini korudu.

www.stats.bls.gov, 1 Nisan

Düz Oranlı Vergilere İlgi Artıyor

Düz oranlı vergi sisteminin Hong Kong ve Kanal Adalarının ardından doğu Avrupa'da da uygulanmaya başlaması, batı Avrupa ve ABD'nin ilgisini bu sisteme yöneltti. Batı Avrupa'da düz oranlı vergi sistemini savunanlar, geniş bir tabana uygulanan düz oranlı bir verginin ekonomiyi canlandırıp kaçakları önlemek suretiyle vergi gelirlerini artırdığını ileri sürüyorlar. Aşağıda, Vanessa Houlder, Christopher Condon ve Robert Anderson'un bu konuda 29 Mart tarihli Financial Times gazetesinde yazdıkları makalenin bir özeti yer almaktadır.

Merkezi Londra’da bulunan düşünce kuruluşu Adam Smith Institute’in Başkanı Madsen Pirie, sanayileşmiş ülkelerde düz oranlı vergilere olan ilgi giderek artarken OECD’nin ortalama gelir vergilerinin artmaya başladığı yönünde açıklama yaptığını ifade etti. Pirie, düz oranlı vergiler sayesinde hükümetlerin eleştiri oklarına hedef olmadan vergi gelirlerini artırabilme şansına sahip olduklarını kaydediyor.

Polonya’nın merkez-sol hükümeti, bu hafta 2008 yılına kadar düz vergi oranı sistemini uygulamaya başlayacağını açıkladı. Yeni sistem tüm gelir ve kurumlar vergileri ve Katma Değer Vergisi için yüzde 18 oran uygulanmasını öngörüyor. Ülkede muhalefetin de düz oranlı vergi sistemini desteklemesi nedeniyle bu yıl yapılacak seçimlerde beklenen gerçekleşir ve hükümet iktidarı kaybederse bile yeni hükümetin de benzer bir sistem uygulaması bekleniyor.

Polonya’da düz oranlı vergi sistemine karşı çıkan giderek güç kaybetmekte olan sol kanattaki partiler ve işçi sendikaları ise sistemin sadece vergi yükünü zenginin sırtından alıp düşük ve orta gelir gruplarının sırtına yüklediğini iddia ediyorlar. Hükümetin bakış açısına göre ise sistem, vergi gelirlerinin artmasını sağlayacak ve ülkeyi yabancı yatırım açısından cazip kılacak.

Sanayileşmiş ülkeler arasında daha düz oranlı, daha basit vergi sistemine yönelik bir eğilim sözkonusu, OECD, son yirmi yıldır birçok ülkede vergi oranlarının dikkat çekecek derecede düşürüldüğünü ifade ediyor.

Ülkelerin vergi gelirlerini artırmak için kullandığı bir diğer yöntem de vergi indirim ve muafiyetlerinin sayısını azaltmak. Halen Estonya, Romanya ve Gürcistan’ın da aralarında bulunduğu dokuz doğu Avrupa ülkesi gelir vergisinde düz oran uygularken sistemin getireceği sonuçlar konusunda kesin bir şey söylemek mümkün değil.

Sistemin en belirgin faydası vergi sistemini daha kolay anlaşılır kılması. Ayrıca vergi oranının düşürülmesi ve tabanın genişletilmesi, vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınma eğilimlerini de azaltıyor. Buna en güzel örnek olarak Rusya gösterilebilir. 2001 yılında yüzde 13 oranı ile düz oran uygulamaya başlayan Rusya’da 2002 yılında vergi gelirleri yüzde 25’ten fazla artış kaydetti. Rusya örneği, düz oranlı vergi uygulamasının kredibilitelerini artırdı.

Ancak Ocak ayında IMF tarafından yayımlanan bir araştırma^{*}, bu fikri kabul etmiyor ve Rusya’da vergi gelirlerindeki artışı vergi reformundan çok reel ücretlerdeki artış oranına bağlıyor.

Geçen yıl yüzde 19 düz vergi oranı uygulamaya başlayan Slovakya’da vergi gelirleri yüzde 21 düşüş gösterdi. Hükümet, uğradığı gelir kaybını, özel tüketim ve satış vergilerini artırarak karşılamak zorunda kaldı.

Arz yönlü iktisatçılar, vatandaşların gelirlerinin daha fazlasının ellerinde kalması durumunda artan tasarruf ve yatırımların ekonomiye büyük fayda sağlayacağını iddia ediyorlar. Gerçekten de düz vergi oranı uygulayan birçok doğu Avrupa ekonomisi büyümekte. Ancak bunun düz oranlı vergilerle bağlantısı çok net değil.

^{*} 18 Mart 2005 tarihli ve 11 sayılı Dış Ekonomik Haberler bültenimizde sözkonusu çalışmaya yer verilmiştir.

Ekonominin yabancı yatırımların etkisiyle büyümekte olduğu Slovakya’da yetkililer, yabancı yatırımlardaki artışın düz vergi oranlarından kaynaklandığını ifade ediyorlar. Ancak vergi uzmanları ve şirket yöneticileri, yabancı yatırımların gerçek kaynağının düşük ücret sistemi ve düşük kurumlar vergisi olduğunu kaydediyorlar. Uzmanlara göre düşük gelir vergisinin üreticilere herhangi bir faydası sözkonusu değil.

Düz vergi oranı sistemi sosyal adaletle ilgili olarak da endişelere neden oluyor. OECD’ye göre bir vergi sisteminin performansının ölçülmesinde önemli olan vergi oranlarından çok vergiden muaf asgari geçim indirimi miktarı.

Slovakya’da düz oranlı vergileri de kapsayan vergi reformu paketi, bazı kesimlerin aleyhine sonuçlar doğurdu. Yüksek gelir grupları reformdan büyük ölçüde faydalanırken, özel gider indiriminin iki katına çıkarılması, düşük gelir grupları açısından çok önemli bir fayda sağlamadı. Bununla birlikte orta gelir grubundaki özellikle çocuksuz pek çok kişi daha yüksek tüketim vergileri nedeniyle kayba uğradı.

Ancak tüm bu problemlere rağmen doğu Avrupa’da düz oranlı vergilere karşı güçlü bir muhalefet sözkonusu değil. ING Bank’tan ekonomist Charles Robertson, Estonya’nın on yıldan fazla bir süredir hiçbir muhalefetle karşılaşmaksızın düz oranlı vergi sistemi uygulamakta olduğunu kaydediyor.

Düz vergi oranlarına ilişkin küresel tartışmalar sürerken sistemin doğu Avrupa’da varlığını daha uzun süre devam ettireceğine inanılıyor.

Financial Times, 29 Mart

Almanya Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Atağında

Almanya hükümeti, kişisel haklara ilişkin itirazları ve ekonomik etkileri göze alarak vergi kaçakçılıyla mücadele için terörizm amaçlı kara para aklama olayları için hazırlanmış olan özel bilgisayar sistemini kullanacak.

Yeni hazırlanan “Vergide Dürüstlük Yasası” ile vergi incelemesi yapanlar, banka hesaplarını inceleyebilecek, ancak banka hesapları açıklanmayacak. Maliye Bakan yardımcısı Barbara Hendricks yeni yasanın dürüstçe vergisini ödeyen vatandaşlar açısından olumlu bir gelişme olduğunu kaydetti.

Öte yandan ülkenin iç ve dış rekabet baskısı altındaki bankaları, uygulamanın kendileri ve müşterileri açısından rahatsızlık verici olacağını ifade ediyorlar. Volksbank Raesfeld yöneticisi Hermann Burbaum, düzenlemenin Almanya’nın mali merkez statüsüne gölge düşüreceğini ifade etti.

Kanunlara itaat konusundaki hassasiyetiyle tanınan Alman vatandaşları, vergi ödemek sözkonusu olduğunda gönülsüz davranıyorlar. Bu nedenle birçok Alman vatandaşının Lüksemburg ve İsviçre gibi vergi cennetlerinde milyarlarca euro bulundurduğuna inanılıyor. Alman hükümetinin vergi kaçakçılığıyla mücadelede işbirliği planı konusunda ısrarlı olması da bu nedene bağlıyor.

Avrupa Birliği’nin 1 Temmuz’da yürürlüğe girecek planı ile paralarını yabancı ülkelerde bulunduran vatandaşlar üzerindeki kontroller sıkılaştırılacak. Yeni kurallar gereği AB üyesi

lkeler ve İsviçre gibi düzenlemeye ortak olan ülkeler yerleşik olmayan kişilerin hesapları konusunda bilgi paylaşmak veya stopaj uygulamak ve parayı kaynak ülkeye göndermekle yükümlü olacak.

Alman hükümetinin vergi kaakılarına yönelik 15 aylık affının süresi de yeni yasanın yrrlge girmesi ile birlikte son bulacak. Bu arada Maliye Bakanı Hans Eichel'in 5 milyar euro beklediği söz konusu af programı, sadece 1.1 milyar euro gelir getirebildi.

Cuma günü (1 Nisan) itibariyle Alman vergi inceleme elemanları denetçileri, vergi kaçakçılığı şüphesini kanıtlamak zorunda olmaksızın vatandaşların ne tür bir banka hesabı olduğunu incelemeye alabilecekler.

International Herald Tribune, 31 Mart

Fransa İleri Teknoloji Firmalarını lkede Tutmak İçin Vergi Teşviği Uygulayacak

Fransız hükümeti, ülkenin en önemli biyoteknoloji firmalarından biri olan IDM'nin Amerika Birleşik Devletlerine kaymasının ardından bu tür firmaları ülke içinde tutmak amacıyla yüksek teknoloji firmalarına yönelik vergi indirimleri planlıyor.

İcat ve yenilik şirketlerinin ülkede kalmasını ve halka açılmasını desteklemek, bu şirketlere yatırımı cazip kılmak üzere Conseil Stratgique de l'Innovation tarafından geliştirilen ve Maliye Bakanı Thierry Breton'un üzerinde çalışmakta olduğu teşvik planı, 2000'den az çalışanı ve 150 milyon euro'dan az geliri olan şirketlerde araştırmaya yönelik harcamalar için vergi indirimini öngörüyor. Hisse sahiplerinin sermaye kazançları, servet ve veraset vergilerinden muafiyet elde etmelerini sağlayacak olan teşvik planı, bu şirketlerin halka açılmalarının ardından sekiz yıl boyunca geçerliliğini sürdürecek. Plan ayrıca yeni başlayan şirketler açısından Fransa'nın ABD ve İngiltere ile arasındaki açığı kapatmayı amaçlıyor.

Halen Fransa'nın önemli ileri teknoloji firmaları ya ABD'ye taşınmak durumunda kalıyor ya da yabancı rakipleri tarafından satın alınıyor.

Financial Times, 30 Mart

Yunanistan AB Bütçe Hedeflerini Gerçekleştirmek Amacıyla Vergi Artışına Gidiyor

Bütçe açığı/GSYİH oranı geçen yıl yüzde 6.1 olan Yunanistan, bu rakamı AB istikrar paktı kuralları çerçevesinde yüzde 3.5'e çekebilme konusundaki endişeleri nedeniyle sigara ve alkol üzerinden alınan özel tüketim vergisi ve Katma Değer Vergisini artırma kararı aldı.

Maliye Bakanı George Alogoskoufis, Financial Times gazetesine verdiği demeçte 2005 yılının ilk iki ayında genel vergi gelirlerindeki azalmaya rağmen bütçe açığının düşmekte olduğunu kaydetti. KDV'nin yüzde 18'den yüzde 19'a çıkması ile birlikte bu yıl vergi gelirlerinde 500 milyar euro artış bekleniyor.

Yunanistan'ın bütçe açığı, Atina 2004 olimpiyatları için yapılan harcamaların etkisiyle geçen yıl tüm euro alanı ülkelerini geçerek GSYİH'nın yüzde 6'sı düzeyine kadar çıkmıştı. Bütçe açığını istikrar ve büyüme paktı sınırları içine çekmesi için ülkeye iki yıl süre tanınmış

bulunuyor. Ancak Yunanistan'ın bütçe açığını paktın sınırları dahiline bu yıl çekmesi, Birlik genelindeki kredibilitesi açısından büyük önem arz ediyor.

Maliye Bakanı, vergi oranlarındaki artışın yanısıra vergi kaçakçılığını önlemeye yönelik tedbirler de alınacağını ifade etti. Bu çerçevede halen ödenmemiş vergi borçlarına ilişkin anlaşmazlıkların çözümünü amaçlayan bir defaya mahsus bir vergi affi çıkarılacak.

Sosyalist muhalefet, dolaylı vergilerde artışa gidilmesi kararına adil olmayan bir şekilde düşük gelir gruplarını hedef alması nedeniyle karşı çıkarken vergilerin artırma kararı, hükümetin harcamalarda kesintiye giderek sosyalist ticaret sendikalarını karşısına alma riskinden de kaçındığı şeklinde yorumlanıyor.

Financial Times, 1 Nisan

Rusya Ekonomisindeki Dengesizlik Yatırımlardaki Yavaşlamaya Bağlıyor

Rusya Maliye Bakanı, yetersiz yatırım nedeniyle ekonominin aşırı hanehalkı talebini karşılayacak güçten yoksun olmasının dengesizliğe yol açtığını kaydetti.

Geçtiğimiz günlerde ülkenin zengin “oligarşik” kesimi ile görüşen Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in ekonomik büyümeyi canlandırmaya yönelik yatırım yapmalarını talep ettiği kaydediliyor. Maliye Bakanı Alexei Kudrin, ekonominin hanehalkı talebini karşılayamayacak durumda olduğunu ifade ederken tahminlerin ekonomik yavaşlamanın önümüzdeki üç yıl boyunca da devam edeceğini gösterdiğini kaydetti.

Kudrin'in açıklamaları da hükümetin yerli ve yabancı yatırımcılarla ilişkilerini güçlendirme yönündeki kararlılığının bir göstergesi olarak algılanıyor. Putin, iş dünyası liderleri ile yaptığı görüşme sırasında ülkenin zenginlerinin birçoğunun servetinin kaynağı olan 1990'lardaki özelleştirme anlaşmaları ile ilgili ceza sürelerinin on yıldan üç yıla indirilmesi fikrini desteklediğini kaydetti. Petrol devi Yukos'un eski Yönetim Kurulu Başkanı Mikhail Khodorovski çoğu 1990'lardaki özelleştirme anlaşmaları ile ilgili yolsuzluk ve vergi kaçırma suçlarından yargılanırken savcılık Khodorovsky için 10 yıl ağır hapis vezası talebinde bulundu.

Bir Rus yetkili, Rus hükümetinin Yukos olayında olduğu gibi vergi kaçırma şirketlerle savaşıma devam etmesi gerektiğini savundu. Putin'in asistanı konumundaki Igor Shuvalov, vergi ödemeyenlerin muhakkak cezalandırılacaklarını bilmelerini gerektiğini kaydederken Yukos davasının ülkenin yatırıma yönelik imajına zarar verdiğini de itiraf etti.

Geçtiğimiz yıl mülkiyet haklarına ilişkin endişeler, ülkede yatırımların yavaşlamasına neden olmuştu. Vatandaşların paralarını ülke içinde tutmaktan çekinmeleri nedeniyle de geçen yıl ülkeden 7.8 milyar dolarlık sermaye çıkışı gerçekleşti.

Rusya ekonomisi, artan petrol fiyatlarının da etkisiyle son altı yıldır yılda ortalama yüzde 6.7 büyümekte. Geçen yıl yüzde 7.1 büyüyen ekonomi, yatırımların azalmasıyla birlikte bu yılın Ocak ve Şubat aylarında yavaşlayarak yüzde 4.8 büyümeye kaydedebildi.

Financial Times, 30 Mart

Avrupa Birliği Çin Tekstil İthalatına Sınırlama Getirmeyi Değerlendiriyor

Avrupa Birliğinin icracı kurumu olan Avrupa komisyonu, Birlik içinde tekstil sektörünü korumak amacıyla Çin'den gelen ithalata sınırlar getirmeyi değerlendiriyor. ABD'nin de yılın birinci çeyreğine ilişkin tekstil ticareti verilerinin büyük ölçüde Çin'in lehine olması nedeniyle benzer bir girişimde bulunması bekleniyor.

ABD ve Çin arasındaki ticaret gerginliği, son dönemlerde karşılıklı suçlamaların artması ile birlikte tırmanmış durumda. İki ülke birbirini ticarete zarar vermekle suçlarken gerginliğin en önemli kaynağının tekstil olduğu düşünülüyor. ABD Ticaret Bakanlığının verileri, yılın ilk üç ayında Çin'den tekstil ve giyim eşyası ithalatının bir yıl öncesine göre yüzde 62 artış kaydettiğini gösteriyor. ABD'de zaten sıkıntıda olan tekstil ve giyim sektöründe Şubat ayında 5.600 iş kaybı olduğu ileri sürülüyor. Bu rakam, sektörün işgücünün yüzde 8'ini oluşturuyor.

Çin'in ihracat istatistikleri de Şubat ayında ABD'ye ihracatının geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 147, Avrupa'ya ihracatın ise yüzde 188 artış kaydettiğini gösteriyor.

Çin'in ABD'ye 2005 Ocak -Şub döneminde Giyim Eşyası İhracatı (Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Artış)

31 Aralık itibariyle tüm ülkelerin ABD ve Avrupa piyasalarına giyim ihracatına sınırlama getiren kota sisteminin kalkmasıyla birlikte Çin ve Hindistan gibi tekstil devlerinin ihracatlarında hızlı artışlar kaydedildi.

	Çin	Dünya
Pamuklu Pantolon	1521.0	16.2
Pamuklu T-shirt	1257.9	17.7
Sentetik Pantolon	269.2	3.7
Sentetik T-shirt	331.2	11.1

Ancak ihracattaki bu hızlı artış Çin'i harekete geçirerek DTÖ üyelik anlaşması gereği kabul ettiği koruma kotalarına maruz kalmamak için ihracat vergisi gibi kendiliğinden kısıtlayıcı önlemler almasına yol açtı. DTÖ kuralları gereği Örgüte üye ülkeler Çin'e yönelik bu tarz kotalar uygulama hakkına sahip. Türkiye gibi bazı ülkeler, Çin'den gelen belirli giyim eşyaları için bu koruma kotalarını uygulamaya koymuş bulunuyorlar.

Ancak koruma kotaları, sadece 2008 yılına kadar ve yıllık bazda uygulanabildiğinden analistler, bu kotalara rağmen Çin'in dünya tekstil ticaretinde ağırlığını koruyacağına inanıyorlar.

The Wall Street, 4 Nisan

Avrupa Birliği'nin Tekstil İthalatına Kısıtlama Getirme Planı Endişelere Neden Oluyor

İsveç Ticaret Bakanı Thomas Ostros, Avrupa Birliği'nin Çin'in yüksek tekstil ihracatına yönelik tepkisinin artan korumacılık eğiliminin bir göstergesi olduğu uyarısında bulundu. Ostros, uzun vadede bu stratejinin ekonomik büyüme ve istihdam üzerinde olumsuz etkileri olacağını kaydetti.

Çin'in artan ihracatının yarattığı hasara ilişkin kanıt olmaksızın koruma kotalarının uygulanmasının yanlış olacağı uyarısında bulunan Avrupa Birliği ticaret komiseri Peter Mandelson, Fransa ve İtalya başta olmak üzere Birlik üyesi ülkelerin tepkilerini çekti. Bir Birlik yetkilisi de koruma kotası gibi önlemlerin Birliğin serbest ticaret taahhüdüne de zarar verdiğini kaydetti.

Tekstil kotalarına ilişkin Birlik içindeki görüş ayrılıkları, AB ticaret politikasının diğer alanlarına da yansıyor. Geçen ay Komisyonun tsunamiden etkilenen ülkeler dahil bazı gelişmekte olan ülkelere yönelik tercihli gümrük oranı uygulamasını kapsayan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi reformu, 11 üye ülke tarafından bloke edilmişti. Blokenin ardındaki en önemli neden olarak, dünyanın önemli tekstil ihracatçılarından Hindistan'ın da tercihler sisteminden yararlanacak olması olarak gösteriliyor.

Financial Times, 5 Nisan

Avrupa Birliği Komisyonu, Kredi Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Düzenlemeyi Geri Çekmek Durumunda Kaldı

Avrupa Birliği Komisyonu'nun, son dönemlerde Parmalat ve Enron gibi şirket skandallarının ardından eleştirilerin odağında yer alan kredi derecelendirme kuruluşlarının kontrol ve gözetimi amacıyla hazırlanmış olduğu düzenleme taslağı, Avrupa Sermaye Piyasası Kurulları Komitesi'nin (CESR) sektöre müdahale edilmemesi yönündeki raporu üzerine geri çekildi.

Bir yandan kredi derecelendirme kuruluşlarının kendilerine para ödeyen şirketlere kredi notu veriyor olmaları eleştiri konusu olurken bu kuruluşlara ilişkin bir diğer eleştiri konusu ise izledikleri bazı şirketlere danışmanlık hizmeti veriyor olmaları. Sektörde rekabetin yetersizliği de rahatsızlık yaratan konular arasında yer alıyor.

CESR, en azından şu an için bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç olmadığını, uluslararası bir sermaye piyasaları komisyonu tarafından kabul edilen ve bağlayıcı olmayan bir davranış kuralları rehberinin (code of conduct) derecelendirme sürecinin kalitesi ve bütünlüğü ile kredi derecelendirme kuruluşlarının faaliyetlerinde şeffaflığı sağlamaya yeterli olacağını ileri sürüyor.

Financial Times, 31 Mart

Uluslararası Enerji Ajansından Acil Plan Uyarısı

Petrol fiyatlarının 55 doların üzerine çıkmasıyla birlikte yakın zamanda bir arz şoku yaşanmasından endişelenen Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) önümüzdeki ay yapılacak Enerji Bakanları toplantısı sırasında yayımlanacak raporda petrol ithal eden ülkeleri enerji tasarrufuna yönelik politikalar uygulamaya davet etmesi bekleniyor.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın taslak raporunda özellikle ulaşım sektörüne yönelik bazı tasarruf önlemleri yer alıyor. Buna göre otoyollarda hız limitinin yüzde 25 düşürülmesi, iş haftalarının kısaltılması, belirli günlerde plakaya göre trafiğe çıkışın kısıtlanması, bedava toplu taşıma hizmeti sağlanması ve oto paylaşma (carpooling) gibi önlemlerin alınması tavsiye ediliyor.

Bu tür önlemler, Filipinler'de uygulamaya konulmuş durumda. Manila Hükümeti'nin önümüzdeki iki ay içinde petrol harcamalarını kısma planı çerçevesinde Filipinlerde çalışma haftaları sıkıştırılacak ve devlet memurları 1 Nisan tarihinden itibaren haftada dört gün çalışacak.

IEA, en kısa zamanda bu tür projelere yatırım yapılması gerektiğini ifade ediyor. Ajansın, benzer bir raporu Temmuz ayında da yayımlaması bekleniyor.

Bu arada petrol fiyatlarında meydana gelen endişe verici artışların ardında Goldman Sachs'ın yayımladığı raporda "petrol fiyatların 105 dolara ulaşabileceği" yönündeki tespitinin de rolü olduğu düşünülüyor.

Financial Times, 1 Nisan

Dünya Borsaları Yoğun Baskı Altında

Faiz oranları, petrol fiyatları ve yatırımcıların rehaveti, dünya borsaları açısından tehdit teşkil ediyor.

Dünyanın önde gelen borsaları, 7 Mart'ta zirveye ulaştıktan sonra gerileme eğilimine girdi. 7 Marttan bugüne kadar geçen süre içinde MSCI World Endeksi yüzde 3.5 gerilerken MSCI World küçük sermaye endeksi yüzde 3.9 gerileme kaydetti. MSCI gelişmekte olan piyasalar endeksindeki gerileme ise yüzde 8.3'e ulaştı.

Mali piyasa eğilimlerine ilişkin tahminlerde bulunan ABD'li yatırım danışmanlığı firması Belkin Ltd.'den Michael Belkin, dünya genelinde borsaların aşırı hassas olduğu ve hızla düşüş göstermekte olduğunu ifade etti.

Küresel borsaların önündeki üç tehdit unsuru olarak yükselen kısa dönem faiz oranları, hızla artan petrol fiyatları ve yatırımcıların rehaveti gösteriliyor. Geçtiğimiz hafta Fed bankaların bir gecelik krediler için birbirlerinden tahsil ettiği federal fon faiz oranını yüzde 2.5'ten yüzde 2.75'e yükseltti. Haziran ayından beri yedinci kez çeyrek puanlık artış yapan Fed, enflasyona ilişkin endişelerini de dile getirdi. Fed'in dünyanın merkez bankası olduğu, doların da dünyanın para birimi olduğu gerçeği gözönüne alındığında Fed'in kararlarının dünya genelinde piyasaları etkilemekte olması da normaldir.

Fed'in kararından sadece birkaç gün önce de dünyanın ikinci büyük para politikası üreticisi olan Avrupa Merkez Bankası'nın, Avrupa Birliği üyesi ülkeleri bütçe açıkları konusunda uyarması, bankanın faiz oranlarını artıracığına dair bir sinyal olarak algılanmıştı.

Petrol fiyatlarının etkisi de dünya borsalarında fazlasıyla hissedilmekte. Analistler, halen varili 54 dolara ulaşan petrol fiyatlarının 70, hatta 80 dolara kadar yükselebileceğini tahmin ediyorlar.

Bu arada bir yandan uzun vadeli devlet tahvillerinin bir yandan da özel sektör tahvillerinin getirileri tahvil fiyatlarıyla ters oranlı olarak artmaktadır. Artan tahvil getirileri, şirketlerin borçlanma maliyetlerini de artırarak kar marjlarını düşürmekte, bu da ekonomik büyümeyi yavaşlatmaktadır. Tüm bu unsurların bir araya gelmesi de hisse senetleri piyasasını olumsuz etkilemektedir.

BCA Research Avrupa strateji bölümü Başkanı David Abrahamson, hisse senetlerinin değer kazandığı sürecin sonunda genellikle rehavetin baş gösterdiğini kaydederek artış trendine neden olan unsurların garanti olarak görülmesiyle birlikte hisse senetlerinin değerinin düşmeye başladığını ve sermaye akımının belirli sektörlerle kaymaya başladığını ifade ediyor.

Geçtiğimiz hafta yaşananlar da Abrahamson’un yaklaşımını doğruluyor. Geçen hafta ABN Ambro, yatırımcılara karlı alanlara yönelmelerini tavsiye ederken Avrupa borsalarındaki hisse senetlerinin kredi derecesini de “overweight-ağırlıklı”den “nötr”e düşürdü.

The Wall Street Journal, 31 Mart

Chevron Texaco 16.6 Milyar Dolar Bedelle Unocal’ı Satın Alıyor

Batının petrol şirketlerine yönelik Asya’dan gelen rekabet baskısının da etkisiyle ABD’nin ikinci büyük petrol şirketi Chevron Texaco, petrol sektöründe 2001 yılından beri görülen en büyük anlaşma ile Unocal Corp.u satın alıyor.

Chevron Texaco’nun yöneticisi Dave O’Reilly, Unocal’ın yüksek değerde stratejik varlıklara sahip olması nedeniyle tercih edildiğini ifade etti. Anlaşma, Chevron Texaco’nun Güneydoğu Asya’da rezervler açısından Petrochina’nın ardından ikinci büyük şirket olmasını sağladı. Unocal, Endonezya, Tayland Myanmar (Burma) ve Bangladeş’te büyük doğal gaz rezervlerine sahip. Şirket ayrıca Azerbaycan International Operating Co. içinde yüzde 10 hisseye sahip.

Chevron Texaco’nun petrol fiyatlarının yüksek kalacağı beklentisi ile anlaşmayı yaptığına inanan analistler, şirketin çok yüksek bir bedel ödediğini ve petrol fiyatlarının gerilemeye başlaması durumunda zarara uğrayabileceğini kaydediyorlar.

Petrol ve doğal Sektörünün En Büyük Birleşme Ve Satın Alma Anlaşmaları:

Aralık 1999:	Exxon-Mobil	81.7 milyar dolar
Aralık 1998:	BP-Amoco Corp.	59.4 milyar dolar
Şubat 2000 :	TotalFina-Elf Aquitaine2	57.9 milyar dolar
Ekim 2001 :	Chevron-Texaco	38.6 milyar dolar
Nisan 2000:	BP Amoco-Atlantic Richfield	25 milyar dolar
Nisan 2005:	Chevron Texaco-Unocal	16.8 milyar dolar
Ocak 2001 :	El Paso Energy-Coastal	16.5 milyar dolar
Ağus. 2002:	Phillips Petroleum-Conoco	15.9 milyar dolar
Haz. 1999 :	Repsol-YPF3	13.2 milyar dolar
Mart 1999 :	Total-Petrofina	12.9 milyar dolar

Kaynak: Dealogic

The Wall Street Journal,5 Nisan